

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Infra Octauam Ven. Sacramenti Co[n]cio VIII. Memoriam fecit, &c. Psal.
110. 1. Quòd in vna Eucharistia sit & sacrificium & Sacramentum. 2.
Missæ officium esse verè sacrificium probatur figuris Vet. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56205](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56205)

CONCIO OCTAVA

INFRA OCTAVAM
VEN. SACRAMENTI.

OCTAVVM MIRABILE.

De admirabili Missæ sacrificio.

Partitio.

- I. Quod in una Eucharistia sit & sacrificium & Sacramentum.
- II. Missa officium esse verè sacrificium, probatur figuris Ver. Testam.
- III. Probatur rationibus.
- IV. Ratio una oratoria, ex more Dei, ex parvis initijs ad perfectionem ascendens.
- V. Idem docetur ex nouo Testam. scripturis & rationibus.
- VI. SS. Patrum consensus & usus idem evincunt.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Psal. 110.

FIGVRA.

Exod. 11.

Quemadmodum pridie quam Hebræi Aegyptiaca feruitute eximerentur, & libertate donarentur, decrevit Deus, vt sacrificium agni Paschalis quotannis ad perpetuam liberationis huius memoriam perageretur, quod sacrificium cum ipsa Synagoga tandem extinctum est, & quamdiu illa fletit, tamdiu quoque in usu apud Iudæos fuit. Ita pridie quam veros Dei filios è captiuitate Saranica, quam illa velut Israhelitarum præsignabat, educeret, magnum hoc & augustum Missæ sacrificium instituit, in quo verus agnus immaculatus Deo Patri offertur, ac simul decretum, vt in perpetuas generationes vsque ipsum permaneret, dum ait, *Hoc facite in mei commemorationem.* Id est, Idem offerte sacrificiū, *Bess. de Sanctis.*

eundem offerte agnum, eandem celebrate Missam, & tamdiu hæc duret institutio, quamdiu duratura est Ecclesia. O sacrificium admirabile! honor, decus, ornamentum, & consummatio omnium sacrificiorum veterum! o mortis, crucis, & passionis Christi memoria! o præcipuum, dignissimum, ac maximè admirabile religionis nostræ pignus; dæmonum terror, hæreticorum horror, peccatorum piscina, Christi trophæum, Angelorum excellentia, hominum beatitudo, & totius mundi salus! Vt hac matutina hora mirabilia hæc profundus scrutemur, oculos mentemque ad cælum conuertamus, Spiritus sancti auxilium imploremus, Virginemque Deiparam supplices deprecemur, suis nobis vt precibus hic succurrat, ac propterea magna animi attentione, & in genua prouoluti, AVE MARIA recitemus.

Magnus Propheta Daniel, inter horrendas & admirabiles visiones, quas Deo reuelante vidit, arietem se vidisse ait duobus instructum cornibus, & omnes terræ bestias prosternentem, Postea vidi arietem cornibus ventitantem contra Occidentem, & contra Aquilonem, & contra Meridiem, & omnes bestia non poterant resistere ei, neque liberari de manu eius, &c.

Arietem hunc cum à capite ad caudam accuratius intueor, & circumsecus contempler, allegoricè hunc expositurus dico, gryphum & ænigma quoddam esse aut mysticum emblema, quo augustum & diuinum Eucharistiæ Sacramentum denotatur, quod realiter & verè non arietem lasciuum aut petuleum, sed mitissimum Agnum continet, quodque duo capite præfert cornua, quoniam interdum vt sacrificium, interdum vt Sacramentum sumitur, & duabus hisce partibus cornibusque omnes terræ bestias, id est, hæreticos, qui stupidissimi mortaliū & stolidissimi, ventilat, ac pestumdat. Ad eò vt ascribendum illi sit, quod Dauid vaticinatus ait, *Conquassabit capita in terra multorum.*

Pythagoræ litera, toties & tam multis in locis à veteribus decantata (quam ille ad vitæ humanæ statum designandum effinxit) furcata erat & bicornis. Eucharistia ad eundem modum egregia, quædam litera est, quam toties prophætæ celebrarunt ac decantarunt, & in Christianorum alphabeto præcipua ac

I.
Dan. 8.

Aries hic bicornis sacramenti Eucharistici figura.

Psal. 109.

Litera bicornis Pythagoræ.

Pp pria-

princeps; sed bicornis est, & bifidum, & geminum præfert sensum, modò enim vt Sacramentum, modò vt sacrificium sumitur; vt sacramentum, communio est; vt sacrificium Missa. Et sanè nulla insignior, aut significantior vnquam in scholis litera visa vel audita, neu Philosophi Theologique hæctenus eius arcana mysteria ve detegere potuerunt.

Ezech. 1.

Ezechiel Propheta Iudæos in Babylonica captiuitate detentos consolatus, vidisse se inter cetera tradit Seraphinum, qui duplicem præferret vultum, leonis simul & hominis: *Facies hominis, & facies leonis.* Quod Prophetam olim monstrum in Babylonica captiuitate vidit, ipse iam mysticum in libertate Evangelica video. Seraphicum enim hoc Sacramentum duas alias facies præfert, terribilem vnã velut leonis, quando velut sacrificium accipitur, alteram hominis benignam & mansuetam, quando vt Sacramentum capitur: nihil enim ita sumpto dulcius, nam manna est, quod omnem hominibus voluptatem adfert; sacrificio vero nihil ferocius & terribilius: hoc enim hæreticos efferafcere cogit, & in rabiem conuertit.

Eucharistia collata Seraphino duplicem faciem habenti.

Oceani duo brachia.

Oceanus, vt Historici & Cosmographi docent, in duos magnos & vastos sinus se exonerat, mare Mediterraneum & rubrum siue Arabicum. Sacramentum hoc Oceanus est gratijs & mirabilibus abundans, sed qui in duo se brachia & cornua diffundit; velut Sacramentum enim Mediterraneum est, vt sacrificium mare Rubrum, sanguine inquam, cruce, morte & passione Christi rubricans; ac duo hæc brachia non nisi vnum constituunt Oceanum, Sacramentum scilicet Eucharisticum.

Eucharistia Iordani collata.

Iordanis in lacu Asphaltite, qui haud procul à Sodoma & Gomortha à terra absorbetur, nec vllum huius apparet vestigium, quo in mare se exonerare cognoscatur; sed duos efficit lacus, vnum Tiberiadis, dulcis & pisculentus; alterum Asphaltitem salifugine & sterilitate notum. Eucharistia quoque nouus quidam Iordanis est, quæ in duos se lacus subdividit, vnum, qui Sacramentum, quod dulce & gratijs plenum, alterum, qui sacrificium, quod tormentorum, poenarum & passionis salifugine respersum; velut Sacramentum san-

cta communio est: at sacrificium est, quod vulgò Missam dicimus.

Hæretici, iurati Sacramenti huius hostes, de duplici hæc distinctione audire nolunt, infantiunt; rabiunt, efferafcunt, denique emoriuntur, cum sacrificij mentionem fieri audiunt. Solent Tigrides ferocissima illa animalia, viso sanguine, aut puniceo aliquo colore ferocire & feritatem induere; hæretici multò etiam crudeliores, ad eundem modum furunt, cum sanguinem Christi vel sacrificium Missæ vident, vel minimam etiam illorum mentionem fieri audiunt, Missæ inquam, quæ effusione sanguinis Christi, cruce, morte, & passione, totaque Caluarica tragœdia rubricat & purpurisat. Insaniunt, cum de Missa, sacrificio, cruce loquentem intelligunt, & plenis clamât buccis, *consummatum est*, sacrificia transferunt, finem habent omnia, vos Papistæ Iudæizatis, idololatricam exercetis Romani, homicidæ vos Sacerdotes, sacrilegi, antropophagi.

Refert Magnum Antonium Athanasius, vidisse in visione mulos, qui altaria calcibus impeterent, & assidua pedum iactatione Ecclesias euerterent. Quæ visio Arianos tum denotabat, qui haud multo post cornua erexere, & sanguinarium immaneque Ecclesiæ bellum intulerunt, hodie Lutheranos & Calvinistas, qui equorum effrenium instar ac mulorum altaria nostra calcibus feriunt, & sacrosanctæ Eucharistiæ & augustissimo Missæ sacrificio crudele bellum indicunt.

Lutherus magna impietate & infamitas blasphemias eructans ait, Sacerdotes nostros in Missa non aliter se cum Christo gerere, quàm olim Iudæi in monte Caluariz. Quin & super Isaiam scribens ait, *Monachi quoties celebrant, Lib. contra grauius peccant, quàm si eadem faciant; est e. reg. Angliæ. Adca. 66.* nim blasphemie opus. Imò & aduersus Occo- *Adca. 66.* lampadium & Zyvinglium scribens, hæc habet, *Maxima sunt, inquit, peccata mea, quod ita sanctus sui monachus, ac tot Missis per annos quindecim Dominum meum grauius offendi.* ita scilicet insaniunt hæretici, cum nos etiamnum de sacrificio loqui audiunt.

Describit Genesis importunitatem musearum, quæ Abrahamum, dum sacrificio offerendo occupatur, importuno volatu impediabant, *Descenderuntque volucres super eam. Gen. 12.*

HET A

uera, & abigebat eas Abram. An non merito hæreticos nostros mulcis hæc dixerimus per- similes: qui non nisi vespræ & impuri fuci sūt, qui importunius in nos insurgunt, nosque impedire & sacrificium Missæ turbare mani- bus & pedibus contendunt, sed Abrahæ exem- plo abigendi, & sanctum quod cœptum exer- citium non interrumpendum.

Exil. 5.

Permittere Pharaõ Aegyptijque nolebant, vt Israelitæ vero Deo suo in Agypto sacri- ficium offerrent. Ad eundem modum Satan, eiusque ministri hæretici omni contentione & studio prohibere nituntur, ne sacrum Missæ sacrificium, quod sacrificij crucis & Caluarici commemoratio, ac representatio quotidiana est, omnipotentis, qui verus noster & supremus Deus, offeramus.

Dav. 12.

Vaticinatur Daniel, Antichristum filium illum perditionis, quo omnem Christianam religionem euertat, sanctum hoc, & iuge sac- rificium ante omnia auferre conaturum; Et à tempore, quo ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolatione. Lux- ta vaticinij huius præscriptum nostri tempo- ris hæretici Anti- christi præcursores, vt reli- gionem euertant, Ecclesiam assilant, omnē- que sanctimoniam pessudent, feritatem ra- bique à sacrificij Missæ abolitione & ruina exordiantur.

3. Reg. 3.

Nostri tempestatis hæresis meretrici illi haud absimilis videtur, quæ coram Salomone de mortua prole disceptans, cum sociæ prole viuam habere non posset, cum proptiam in- cumbendo negligenter suffocasset, eam occidi petijt, ita vt neutri cederet, Nec tibi, nec mihi sit, sed diuidatur. Non secus etiam hæresis, ve- terana illa ac triobolaris meretricis, iam à mul- tis annis sacrificium hoc auferri abolerique voluit, de sacrificio omnes sileant, inquit, nul- la eius in posterum fiat mentio, nec mihi, nec Romanæ cedat Ecclesiæ. Denique Missam sa- crificium esse credere detrectat, sed abusum, abominationem, blasphemiam, sacrilegium, incantationem impiè esse blaterat: cum ta- men Patres omnes, Concilia yniversa atque adeo Ecclesia tota scripturarum testimonijs innixa credat, semperque crediderit, ac defend- dat, sanctum & verum illam esse sacrificium, Dauid verò memoriam & compendium om- nium diuinorum mysteriorum esse tradidit, quod

in thema nostrum iam quotidie desumpsi- mus: Memoriam fecit mirabilium suorum mi- sericors, & miserator Dominus, &c. Vt autem de mirabilium hoc aceruo collectioneque a- liquid vobis dicam, duplici remotione con- cione more solito impellam, primo è veteri Testa- mento patefaciam Missam verum & honora- bile sacrificium esse, deinde ipsum è nouo sta- biliam, atque hinc quanta mysterij huius dig- nitas sit & veritas perficetis.

Quod ad primum igitur spectat, antequam II. quid horum probare aggrediamur, triplex sa- crificiorum genus in scriptura inueniri dicen- dum est, vt iam dudum obseruauit n. g. n. s. c. i. o. r. u. m. in Augustinus. Primum internum & inuisibile, S. Scriptura quo omnis actio pia in anima efformata in- Lib. 10 de telligitur, qualia sunt bona desideria, mentis in DEVM eleuatio, pœnitentia præteritorum 6. atque alij motus omnes, qui internè in anima gignuntur. Huius meminit Psalmographus dicens: Sacrificium Deo spiritus contribulatus. P sal. 30. Secundum exterius est, & ab omnibus conspici potest, quod omne bonum opus externum: quodque ab interno motu, de quo iam locuti sumus, originem trahit, comprehendit: horum de numero sunt ie- iunia, elemosyna, oratio, corporis casti- gatio, proximi correctio, verbi diuini pro- mulgatio ac doctrina, denique omnia externa virtutis & religionis opera, atque duo hæc generali nomine sacrificia dicuntur. Sed est & aliud sacrificij genus singularius & magis proprium, quod est actio quædam extrinse- ca offerens & conuertens aliquid in signum, professionem, & cultus supremi Deo debiti agnitionem, vel sacrificium proprium, est oblatio visibilis doni sanctificati cum cere- monia, & mutatione illius, soli Deo per ministrum legitimum ad diuinæ maiestatis agnitionem, nostrique erga illam subiectio- nem, facta.

Hoc velut fundamento totius ædificij hu- ius supposito, iam probare contendam Missam nostram verum quoddam sacrificium esse, id- que ex antiquo testamento productis tum te- stimonijs, tum figuris.

Primò Melchisedech Rex Salem & Sacerdos Altissimi figura fuit ac typus Christi, tum in persona sua, tum etiam in sacrificio, in quo panem & vinum obtulit. Ita comparationem

Hebr. 7.
Psal. 109.

hanc instituit ad Hebræos Apostolus, & ante illum Psalmographus; *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* Quod cum verè ita se habeat, sequitur necessariò, nos figuræ huius veritatem in Eucharistia habere, cum certò certius constet, veteres omnes figuras completas fuisse, & nullum aliud sacrificium reperitur, in quo hæc compleri potuerit, hoc vno excepto. Deinde si Christus testimonio Psalmistæ Sacerdos sit in æternum, id est, sacrificium in Ecclesia sua ad finem vsque mundi iuxta ordinem, ritum, & materiam sacrificij Melchisedech oblaturus, in pane & vino hoc sit oportet, quod de crucis sacrificio intelligi nequit, nullam enim hoc cum comparatione Melchisedech comparationem aut similitudinem habet, sed ad Aaronicam referri commodè potest, quæ cruenta erat, & in sanguinis effusione & animalium iugulatione consistebat, ergo in Missæ sacrificio, quod hodie solum in Ecclesia reliquum est, completi hoc & verificari debet.

Christus Sacerdos secundum ordinem Melchisedech.

Psal. 49.
Psal. 39.

Verò inquam & sancto sacrificio, in quo Iesus Christus summus Sacerdos est, & mediator inter Patrem æternum, & homines constitutus, verus Rex pacis & iustitiæ, verus Sacerdos, qui maiestati illius offerat, iustitiæ illius satisfaciat, furorem mitiget, eumque generi humano reconciliet, non tamen iugulatione aut mactatione animalium, aut effusione sanguinis, *Nunquid enim manducabo carnes taurorum?* Et alibi, *Sacrificium & oblationem nolui.* Nec secundum ordinem Aaronis, sed per hostiam & oblationem corporis sui, quod illi multò existit gratius, quàm orbis vniuersus, corporis inquam, quod semel Patri in cruce ritu Aaronico obtulit eruentum, sed deinde in æternum, secundum ordinem Melchisedech sub panis & vini speciebus, vt prius illud applicet, & tali sacrificio ad finem vsque mundi Omnipotentem honoret & veneretur, est oblaturus. Sacrificia, vota, oblationes magni huius Sacerdotis, æternum Altissimo grata erunt, vt quod voluerint ipsi quos redemit, qui que Patrem huiusmodi sunt sacrificio honoraturi, impetrent.

Exod. 24.

Agnus Paschalis typus Eucharistia.

Secundò agnus Paschalis verum in lege Mosaica sacrificium fuit, atque hæc fuit Patrum omnium hætenus sententia, nec sacrificij crucis dumtaxat hoc figura fuit, sed Eu-

charistici quoque, quod ita probò: Christus vt agnum Paschalem cum Apostolis comedit, statim eodem tempore & loco, & iisdem presentibus Eucharistiam instituit, crucis agnus hic typus fuit. Deinde in agni Paschalis manducatione quatuor reperire est circumstantias, quæ nulli alteri quàm Eucharistiæ adaptari poterant. Primò agnus immolabatur, vt immolandum manducaretur, nec manducari prius poterat, tione letquam immolatus esset, atque hoc de sacrificio crucis dici nequit. Secundò priuatim in familia inter domesticos purificatos & circumcisos, atque crucis oblatio publicè & palè peracta fuit in totius populi conspectu, coram ludæis & Ethnicis. Tertio agni immolatio paulò ante facta fuit, quam Hebræi captiuitate Aegyptia liberarentur, quarta decima luna contigit, & pridie eius diei circa vespèram, quam Christus pateretur, ac morte sua in libertatem nos vindicaret, ac crucis sacrificium in meridie peractum, decima quinta luna, & postridie quam agnus Paschalis esset immolatus. Quarto agnus Paschalis non erat transitus Domini, nec ludæorum liberatio, ac typus & sola eiusdem commemoratio, ideoque sæpius repetebatur & quotannis iterabatur. Ita Eucharistia signum dumtaxat fuit libertatis, qua iamiam genus humanum donadum erat per transitum, id est, mortem Saluatoris, qui crastina die ex hac vita ad alteram esset transiturus, & Aegyptios, inimicos inquam nostros, id est, peccata interfecturus, & sanguine suo Israelitas libertate donaturus, & omnes omninò homines à feruitute & captiuitate erepturus.

Tertio sacrificium pacificum, de quo *Leu. 7. 11.* in Leuitico & Numeris loquitur Moyses, vt *Num. 15. 10.* ra Missæ nostræ figura existit. Quod ita sacrificium probare poterimus. Verus hoc sacrificium quatuor habebat proprietates, quæ alteri sacrificio quàm Missæ appropriari nequeunt. Primo sacrificium hoc tum potissimum immolabatur, cum foedus quoddam cum Deo ineundum erat, & gratiarum illi actio persoluenda, atque ideo Hebraico vocabulo *Todah* dicebatur, quod eiusdem omninò significationis, cuius *Eucharistia*. Deinde in varias partes hostia dissectabatur,

tur, quæ certis quibusdã elevationibus ad quatuor mundi plagas offerebantur. Tertio comedebatur non à sacerdotibus solum, sed à populo promiscue. Quarto denique panis hic & vinum offerebantur: quæ omnia in Missa nostra videre est. Non est igitur dubitandum, quin, quandoquidem figura tam solemne fuerit sacrificium. Missa quoque sacrificium sit, cumque præcesserit olim figura, nos rei veritatem atque ipsum mysterium habeamus.

Id. 12.

Sacrificium
Missæ re-
presentatio
sacrificii
crucis.

Quarto scriptum legimus, Israelitides funestum & tragicum filie Iephthes Hebræorum ducis interitum deplorantes, quorannis conuenire solitas pulla indutas & luctum præferentes, vt ita funus ac memoriam sociæ refricarent, & dolore, quem ex innocentis immolatione ceperant, nouo dolore gemituque testarentur. Cum quod in Ecclesia in Missæ sacrificio peragitur, mecum considero, idem mihi omnino videor intueri; In hoc enim omnes Christiani & p̄j non quorannis semel dumtaxat, sed quotidie conueniunt, vt in sancto Missæ sacrificio mortis ac passionis eius memoriam, qui innocenter in crucem actus, & pro nobis semel cruentè in cruce oblatus fuit, rependant ac repræsentent, cuius sacrificij Missa non nisi memoria atque repræsentatio est: ita quippe Dominus ipse in institutione illius præcepit: *hoc facite in meam commemorationem.*

1. Reg. 2.

Quinto, ille, qui à Deo velut Propheta ad sacerdotem Heli missus, & sacerdotium se illi ablatum, & alium eius loco excitatum, qui voluntati eius in omnibus morem gereret, & panem illi in sacrificium offerret, est comminatus hoc pacto illum est allocutus, *suscitabo tibi in sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum & animam meam faciet, & edificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus, & offeret sortiam panis, &c.* E quo loco sacrificium Missæ astruere mihi posse videor. Hoc enim de sacerdotio Leuitico nequit intelligi, iam enim à longo tempore institutum erat. nec de Aaronico: ait enim *cunctis diebus*; Aaronicum vero iam abolitum & abrogatum; nec de panibus propositionis: hic enim de futuro sermo est, a quo panes propositionis quadringentis iam annis præcesserant. Credendum igitur & indubitate tenendum, de sancto Missæ sacrificio hoc intelligi

Missæ sacrificium
substitutum
in locum sacerdotij
Heli.

debere, quod Leuitico successit, & in quo nouus sacerdos quotidie sub panis & vini speciebus in Missa pretiosissimam victimam offert, quæ vniquam in mundo oblata fuit.

Sexto, in Proverbijs sapientia cum domum ædificasset, & septem illam fulcris imposuisset, & luculentum conuiuium instituisset, omnes mortales inuitat, vt panem suum comedant, & vinum gustent, *Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis.* Sanctus Cypriannus vnus è veteribus Ecclesiæ Patribus huius loci agens interpretem, de Missæ sacrificio hoc intelligi oportere credit. Nec omnino id extra ordinem. Nam & Christus, sapientia illa æterna, cum regiam Ecclesiæ domum ædificasset, & septem illam sacramentorum virtuti & efficacæ velut totius religionis fulcris imposuisset, pridie quam pateretur, magnum Missæ sacrificium, velut conuiuium quoddam instituit, in quo Patri se offert, & in cibum sub panis ac vini speciebus in sacerdotis manibus se elargitur, vt ab vniuerso mortalium cœtu comedatur.

Prov. 9.

Sapientiæ
conuiuium
Missæ sacrificio
accommodatur.

Malach. 1.

Septimo, Malachias Propheta, qui omnium Prophetarum postremus ac Christo proinde proximus existit, ita initio Prophetiæ suæ loquitur, *Magnum nomen meum erit aliquando in gentibus, & in omni loco offeretur sacrificium, & oblatio munda nomini meo.* Prophetia hæc manifesta est, & ad fidem nostrã & Missæ sacrificium stabiliendum magnæ efficacæ, quod dignitatem puritatemque nouæ cuiusdam oblationis in lege Gratæ à nouis sacerdotibus, summi Pontificis Iesu Christi vicarijs, offerenda repræsentet; oblationis inquam vere puræ & penitus mundæ, quod illius materia sit Iesu Christi corpus, & offerens ipsemet Christus; quæ nec per sacerdotum nequitiam violari inquinarique potest, qui non nisi vicarij sunt, in qua panis est, qui non mucescit, vinum, quod non acescit; & actio quædam subest, quæ mutari non potest aut alterari. Exclaimem igitur merito, *o verum sacrificium! o mirabilia!*

Missæ oblatio
munda.

III.

Præter omnes hæc figuras & prophetias Rationes plurimas quoque ad manum habeo rationes, probantes quæ idem omnino confirmabunt; quarum hæc prima. sacrificium crucis non nisi cruentum veteris Testamenti sacrificia cum parua ceremoniam compleuit, necesse igitur aliud quod-

*Pfal. 50.
Math. 5.*

dam sacrificium fuisse, quod veteres omnes figuras compleat, quas sacrificium crucis non adimpleuit; verus alioqui Christus non foret, nec fidelis in verbis suis, quod tamen in eo Vates regius deprædicat, *Vt iustificeris in sermonibus tuis.* & alio loco, *Fidelis Deus in omnibus verbis suis:* quique apud Matthæum omnia in lege adimplenda, etiam iota vnum & appendicem dixit, præterquam quod non mediocri etiam diuinæ potentæ ac prouidentie irrogaretur iniuria, quod figuras tam eximias præmiserit, easdem tamen complere & ad opus perducere non potuerit.

2.

Secunda est hæc. Si Deus in terra sacrificijs coli honorarique, tum in lege naturæ, tum Mosaica voluerit; quod filij illius sacrificium in cruce peractum etiam priusquam completur, repræsentarent; qui fieri igitur potest, imo credi, eundem ipsum Deum nullum sacrificij genus, post filij triumphum, in Ecclesia reliquisse, quod ipsum crucis sacrificium iam peractum repræsentaret, semper vt in eo agnosceret, honoraretur, & velut in tam luculenti facinoris filij sui, & omnipotentie illius operis, & tam eximij à misericordia illius profecti beneficij memoria adoraretur? Cum igitur nullum sit hodie, præter Missæ, credendum est verum illam sacrificium esse, quæ præteritum crucis sacrificium repræsentet, quod Mosaica sacrificia velut futurum & adhuc faciendum designabant.

3.

Cur Iudæi sacrificia haberent.

Tertia sequatur. Iudæi sub Mosaica lege viuentes plurima vera & propria habebant sacrificia. Quare & Christianos in lege Euangelica, quæ multo præstantior, aliquid habere par est. Quod ita probo: Causæ ob quas Iudæi sacrificia offerrent, Christianis non minus communes sunt, imo & magis propriæ. Sacrificabant enim ad Deum solemniter & vere honorandum, eo quod huiusmodi actio supremus quidam cultus sit; atque Christianis maior huius cultus reddendi Deo ratio incumbit quam Iudæis. Sacrificabant ad hæc, vt hoc pacto publice & palam religionem suam profiterentur; quod Christianos maiori etiam cum cura & accuratius facere oportet, vt potest cum Ecclesia maioris sit dignitatis maiestatisque, quam ipsa vnumquam Synagoga fuit. Denique vt futurum crucis sacrificium repræsentarent, Christianis vero id potius repræsentata-

re incumbit, quoniã illud iam factum & completum est, vt ita iugis illius memoria & perpetua foret, eoque vt ad indignationem Omnipotentis mitigandam, gratias ab eodem impetrandas & veniam ac misericordiam obtinendam possent. Omnia autem hæc nobis in Missa sunt sacrificio acquisita.

O sanctam igitur, sacram, augustam, & vere Missam adure diuinam Missam! Dicat & obganniat hæc latine Deo reticus quod libuerit, tuum est, Catholice, sincere credere, Missam verum esse sacrificium, & actum latine soli Deo proprium; sacrificium inquam, quod in lege naturæ, & Mosaica, & apud omnes orbis populos semper vt præcipuum ac maximum diuini cultus testimonium est habitum: in Missa per legitimos ministros, propria, publica & solenni ceremonia Deus adoratur, & agnoscitur à seruis suis & creatura velut supremus rex, cœli, terræque conditor, Dominus viuorum ac mortuorum, & nostræ salutis auctor. Denique Missa mysterium est, in quo & per quod Deo talis cognitio exhibetur, qua maior à vasallo Domino, à subdito Regi, creatura Creatori dari & exhiberi non potest. Quid magis aut amplius desideratis?

Repetam iterum Missam sacrificium esse, in quo nullus effunditur sanguis, nullum iugulatur animal, sed incruentum: sed in quo idem Deo sacrificatur, atque idem Christus offertur, qui olim in arbore crucis oblatu est, sed ibi mortem subeundo & sanguinem effundendo, Missa sacrificium est, quod cæterorum sacrificiorum complementum & consummatio est; deinde fuit & omnipotentie cuiusdam opus, in tot figuris, tanto ante tempore, tamque ad viuum futurum quoddam sacrificium repræsentare, easque omnes ad veritatis conspectum euandas reddere; vere opus diuinum & cœleste, quod tot ante facta sacrificia hoc à tot Prophetarum oraculis, figuris & sacrificijs adumbratum & depictum fuit.

Cum hanc totius vniuersi molem contempler, & in cœlum terramque oculos conijcio, ac tantam operum varietatem in naturæ theatro productam cerno, stellas scilicet in sublimi firmamento, animalia in terra, elementa inter vtraque coniecta, vniones in fundo maris, adamantes rupibus adhæscentes, aurum in fodinarum venis, flores per agros

Dei sapientia eluxit in eo, quod tot figuris in veteri Testamento

promiserit, quæ Miffæ repræsentent. agros sparsos picturas in officinis, aliaque mirabilia confidero, quæ non minus mentem conseruunt, quam oculos raritate sua præstringunt, mentis oculos altius sustollens, quàm primum cogito, horum omnium auctorem infinite potentem, extreme bonum, & summe sapientem esse. Tum vero cum video eundem ipsum Deum sacrificium Miffæ tot veteribus sacrificijs præsignasse, holocaustis, in quibus pacificis, propitiatorijs, & vnâ hanc solam omnes virtutes in se comprehendere, quas omnia illa denotabant; non possum quin Dei sapientiam simul & bonitatem in opere adeo perfecto & nummo adeo pretioso, omnem vt Iudaicorum nummulum valorem comprehenderit, & in sacrificio, in quo omnia sacrificia legis naturalis & scriptæ continentur, relicentem summopere mecum demerit, simulq; gratias illi ob tam præclarum munus & eximium beneficium agam. Dic igitur an non Miffa nostra sanctum quid sit, dic an non satis in veteri testamento fundata, à Prophetis prædicta, & in tot figuris præsignata sit? iam alia ad rei confirmationem argumenta fundamentaque è nouo Testamento depromam, in quo illa instituta. Atque hoc me initio facturum promiseram.

Præcipuum, sublimissimum ac pretiosissimum pignus, quod in noui testamenti inuentatio reperitur, est Miffæ sacrificium, est enim velut præcipuum ac principale filij Dei opus, & omnium quotquot cælum vnquam in mundo producit operum complementum. Habet hoc pro more Deus, vt à paruis incipiat & in maiora desinat & augustiora. Et factò ipso in opere creationis, in admirabili illa die, qua omnia è nihilo procedunt in rerum natura comparuerunt, hoc modo se gessit. Prima enim die creauit lumen, ac deinde quo in numero dierum progrediebatur longius, eo & perfectiora maioraque condebat opera, ab elementis progrediendo ad plantas, à plantis ad animalia; tandem opera omnia opere perfectissimo conclusurus, creauit hominem, in quem velut in vniuersum quoddam, cælum, terram, mentem & corpus congeffit, ac velut epitomen ex magno illo totius mundi volumine, in parua tabella viuam diuinitatis imaginem gestantem, meliora semper dignioraque ad extremam referuando, & multitudi-

nem ad vnitatem iuxta naturæ suæ similitudinem, quæ infinite est vna, reducendo confecit. Ita quoque idem si premissus & omnipotens Dominus in lege naturæ insignia documenta ac quædam sacrificia ad Ecclesiæ suæ gubernationem spectantia, hominibus dedit; vt iam inde signaret ac denotaret bona, quæ Messias nobis esset allaturus. In lege Mosaica multo etiam fuit liberalior, vt pote in qua tot mirabilia produxit, tot sacrificia instituit, tot gratias & indulgentias promulgauit. At in lege Euangelica contrahens hæc omnia, omniaque mirabilia sua in vnum velut faciem compingens, in Miffæ sacrificium cuncta reducit.

Cum ingens quædam & capax fundenda est campana, minores fundi solent, & ex omnium materia vna maior concinnari, quæ exaudiat longius & terribilem sonitum edat: Omnia legis naturalis sacrificia & scriptæ non nisi nolæ & campanulæ minores erant, quæque non nisi tintinnum ederent; atque ideo forsitan sacerdotis Iudaici tunica campanulas ac tintinnabula in fimbria habebat, *Deorsum vero ad pedes eiusdem tunica per circuitum quasi mala punica facies ex hyacintho & purpura, & cocco butincto, & bysso retorta, missis in medio tintinnabulis.* Necessè potro erat nouum quoddam instituire sacrificium, cuius sonitus vbique terrarum exaudiretur, idcirco artifex omnia tintinnabula vetera fusorio iniecit, & magnum hoc & sanctum opus, Miffam inquam efformauit, quæ tantum sonum edidit, vt per vniuersum terrarum orbem fuerit exaudita, *In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum.* Psal. 18.

Aristoteles de naturæ progressu loquens, & ostendere volens prudentem hanc matrem à Natura à minimis conceptus suos & opera exordiri, ac paruis ex deinde paulatim ad perfectiora ascendere, in orditur, & scholis docuit, *Primo viuimus vita planta, postea vita animalis, postea vita hominis.* Eodem modo de naturæ totius auctore loquendum, credendumque, illum in lege naturæ leuia opera ac tenuia edidisse, sacrificiaque ac ceremonias haud magni ponderis & imperfecta instituisse in lege vero Mosis meliores merces proposuisse ac paulò pretiosiores; at in Euangelica omnia operando quam perfectissi-

Nihil Miffa in nouo testamento reperitur dignius. Deus à paruis incipiens in magna desinat.

Simile, Exod. 28.

Psal. 18.

IV. in maiora desinit.

actu Deu.

ien- r- uod- ras- i- cto

mè, Missæ sacrificium, velut pretium ac decus omnium priorum operum suorum legasse, atque instituisse. Quod conceptus quidam nouus faciet manifestius.

IOAN. 2.

In nuptijs Canensibus, cum Dei filius miraculis gloriam suam patefacere inciperet, vinum deterius præmisit, & melius ac sapidius ad extremum seruauit, *Tu vero seruasti bonum vinum vsque adhuc.* Mysticum hoc fuit, docet tamen nos, Christum hic agere, quod ab orbis exordio iam facere cœperat, cum quod minimum circa cultū suum erat, præmiserit velut sacrificia & cœremonias veteres, & ad extremum, quod optimum & pretiosissimum, sanctum scilicet Missæ sacrificium, seruauit. Sed eius honor è nouo Testamento iam probandus, quod facile factu, cum non desint argumenta, eaque efficacia.

V.
LUC. 22.

1. COR. 11.

Primo apud Lucam corpus suum in cibum donans dixit, *Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur & frangitur.* ita habet Textus Græcus in Epistola ad Corinthios; scriptum enim est *κλῶδιον*. similiter accepto Calice ait, *Hc est calix nouum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur in remissionem peccatorum;* è quibus hoc argumentum educo, Christus Eucharistiam dans discipulis ait, corpus tradi & sanguinem fundi; atqui is, cui dabatur, alius esse non poterat quam Pater æternus: sequitur ergo, corpus illum suum consecrassè; nam Deo quid dare totæ cœremonijs, gratiarum actione, fractione, effusione consecratum, est ipsum sacrificare & immolare. Kemnitius & aliquot alij sectarij hoc ad sacrificium crucis referunt, dicentes, *Hoc est corpus meum traditum, id est, quod mox tradetur (Patrum quorundam auctoritate nixi, qui futurum pro præterito vsurpant) nec interest in præteritione an in futuro intelligatur: sensus enim est huiusmodi; Hoc est corpus meum, quod tradetur, & hic sanguis meus, qui effundetur, primo in cruce vnico sacrificio cruento, quod non iterabitur amplius; deinde in sacrificio Missæ, ad finem vsque sæculi.*

Secundus.

Secundo, Christus ait Apostolis, *Hoc facite in meam commemorationem,* fieri præcipit, quod instituerat, id est, Eucharistiam celebrari in crucis & passionis suæ memoriam. Eucharistia igitur verum est sacrificium; in quantum enim Sacramentum est, sacrificium cru-

cis repræsentare nequit: quod sacramentum non nisi in sola benedictione consistat & manducatione; ac proinde Eucharistiæ sacrificium est, quod vera repræsentationis huius figura; Missa autem vera passionis Dominicæ memoria, quod sacrificium sit & non sacramentum, ipsa ad hæc, vt hanc memoriam commemorationemque exornet, & augustior reddat sacræ scripturæ lectionem, imagines, signationes crucis, & alias cœremonias adiungit.

Tertio, Samaritana vrbe ad aquam hauriendam egressa, cum montem Garizim, in quo Samaritani sacrificia & cultum suum exercebant, ac summo honore venerabantur, extolleret; audiuit à Christo, qui ad puteum sedebat defatigatus, *Mulier crede mihi, venit hora, in qua nec in monte isto, nec in Ierusalem adorabitis Patrem, & paulò post. Venit hora, in qua veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate.* Ex hoc loco ita fidem nostram confirmo, atque ita argumentor: Verbum, *adorare*, idem hic significat quod sacrificare; cum igitur dicat Christus non solum fore, vt in Ierusalem, sed in omni loco etiam adoretur, innuit, vbique terrarum verum ac proprium sacrificium sacrificandum: Quasi diceret mulieri huic loquens, *Venit tempus, in quo non Ierosolymæ dumtaxat per carnalia figuratiuaque sacrificia adorabitur, sed per vniuersum terrarum orbem in spiritu & veritate, id est, per sacrificium corporis spiritualis, spirituali ritu immolati, quodque omnium præscriptarum figurarum sit complementum ac veritas.*

Quod vero adorare hic pro sacrificare sumatur, facile declaratu est, & satis colligitur ex controuersia, quæ tunc temporis inter Iudæos & Samaritanos acerrime ventilabatur, circa adorationem Dei, quæ in publico cultu & proprio quodam sacrificio consistebat, vt in Antiquitatibus suis notauit Iosephus. Asserebant enim Iudæi in templo Ierosolymitano dumtaxat sacrificandum esse, quod & omnium Prophetarum confirmabant testimonio, ac Dauidis, Salomonis, & omnium Hebræorum veterum exemplo, qui Ierosolymis sacrificarant, & ipso Dei verbo, qui Ierusalem in habitationem sibi delegerat, in qua preces sacrificiaque reciperet: Samaritani contra oppo-

Primus locus è nouo testamento ad probandum Missam sacrificium esse,

Adorare pro sacrificare in scriptura. Lib. 4. Tit. 11. 11.

opponere in templo suo in monte Garizim edificato id fieri debere, in quo iam olim benedictiones erant promissæ ijs, qui legem diuinam inuiolate custodierant, & in quo ei Iacob Patriarcha olim sacrificia & victimas immolaret.

Ad hæc Genes. 22. adorare ad sacrificium refertur, quo loco Abraham seruis suis loquens, ait: *Manete hic in pede montis; veniemus statim atque adorauerimus*, id est, sacrificauerimus; nam filium immolaturus montem conscenderat. Et apud Ioannem de quibusdam profelys gentilibus dictum est: *Venerunt Ierusalem ad adorandum*: quo loco adorandum pro sacrificandum positum; quod adoratio summa sit sacrificij pars, & à sacrificio diuidi ac separari nequeat. Post testimonia hæc è sacræ scripturæ serinio de prompta, rationes producam prægnantissimas. Quatum hæc prima.

Iam inde à prima Eucharistiæ institutione fuere in Ecclesia altaria. Testem hic habeo Apostolum, qui suo tempore in Iudæa aras fuisse testatur. *Nos habemus altare, de quo edere potestatem non habent, qui tabernaculo inseruiunt.* ac mul o id manifestius declarat textus Græcus, in quo legitur *ἑσθιασθῆσαν*. Ac sequentibus deinde sæculis sæpius altarium meminere S. Dionysius, Tertullianus, Chrysostomus, Ambrosius, Augustinus, ac cæteri Patres omnes; erat ergo sacrificium, erant Missæ, nec aliud dici aut cogitari potest sacrificium, & relatiua sunt hæc inter se, quorum vnum sine altero esse nequit: Relata enim, iuxta Philosophos, sunt simul. Caluinus hoc ne admittere cogatur, impudenter & impie negare audet in primitiua Ecclesia altaria fuisse, ne ita sacrificium aliquod fuisse confiteri cogatur: *Dedit nobis mensas*, inquit, *ad manducandum, non altaria ad sacrificandum.* sed notandum hoc est, docti, scripturam aliquando de mensis, aliquando vero de altariibus loqui, quod Eucharistia simul sacramentum sit & sacrificium.

Ecce secundam. In ipso sacerdotio etiam Missæ consistit, dico igitur, in Ecclesia semper fuisse proprie iuxta nomen & mysterium sumptos sacerdotes; certum inquam ordinem virorem Deo ad sacrificandum consecratorum. Semper igitur sacrificium aliquod fuit,

Bess. de Sanctis.

quod est ipsum corpus Iesu Christi in Missa oblato. Probo maiorem, Iſaias de sacrificatoribus legis Euangelicæ loquens, his vsus est verbis, *Et assumam ex eis sacerdotes & Levitas, dixit Dominus.* Quod de Iudæis nequit intelligi, quod eorum sacerdotium sumendum esset non secus ac sacrificium, vt prædixerat Malachias. Legis autem Euangelicæ æternum esse debebat, iuxta Dauidis vaticinium: *Tu es Sacerdos in æternum iuxta ordinem Melchisedech.* quæ æternitas consistere nequit, nisi sint inter Christianos viri, qui velut legati ac Iesu Christi summi Pontificis vicarij sacerdotium exerceant, & ad illius imitationem sacrificantium munus ac functionem exerceant. Et si Christus sacerdos æternus sit, vbinam æternum hoc sacerdotium & sacrificium, nisi in Ecclesia sua per sacerdotes vicarios suos exercebitur? Et si quod etiam sacrificium est, credendum est aliud non esse, quam ipsum Missæ, nullum enim aliud est aut esse potest.

Tertiam hanc statuo. Ipsa omnium gentium consuetudo, & omnium sæculorum præteritorum agendi ratio Missam nostram confirmant: nam ex quo orbis machina condita cœpit, nulla vniquam religio existit, quin semper sacrificium aliquod haberit, velut primarium omnis religionis pignus & supremum adorationis cultum. Videte namque vt iam inde à mundi cunabulis filij Adæ, primi terræ incolæ sacrificia Deo offerant: post diluuium quoque odor sacrificiorum Noei æra compleuit. Videre quod in lege Mosaica animalia ad sacrificandum immolentur & maculentur. Nihil etiam est, quod Sancti & Prophetæ magis deplorarunt quam sacrificiorum interitum & cessationem, vt Elias 3 Reg. & Daniel aliique plurimi. Fierine potest igitur, Christianam religionem, quæ omnium perfectissima & nobilissima, sacrificio destitutam mansisse: Non fit hoc mihi verisimile, sed falsum est, mendax, & rationi repugnans, quique asserere auit, blasphemus est & impius.

VI.

Ad hæc ad maiorem certioreque opinionis meæ confirmationem omnium Ecclesie Patrum auctoritatem ac testimonium produco, qui vnanimi sententia ac suffragio Missæ nostræ sacrificij nomen & titulum de-

Q9

derunt.

derunt. Chrysoſtomus, & cum eo omnes Patres Graeci, nullo non loco illam *sacrificium* terribile & plenum horrore, ob maiestatem illius, qui in eodem offertur, nuncupant. Eusebius libro primo demonstrationis Euangelicæ *sacrificium plenum* appellauit, Cyprianus *plenum & verum sacrificium*, Augustinus *supremum & verissimum sacrificium*, atque hoc pro vniuersa terra cultu patriæ supremo honore soli Deo debito offerri. S. Dionysius vero lib. de cœlesti Hierarchia, ipsam *mysterium cœleste, oblationem sanctissimi sacrificij, augustum & sacratissimum mysterium* vocare non dubitauit. Denique omnes Patres aperte profiterentur, Missam verum sacrificium esse, quod Christus nobis testamento legauit, vt in sacrificij passionis memoriam id ipsum offerretur. Addit insuper Epiphanius, sacrificium hoc adeo diuinum & augustum esse, vt & à matre sua offerri ipsum vetuerit, sed à solis Apostolis, quos in sacerdotes ordinauerat.

O sacra, sancta ac venerabilis Missa ! cuius Dei filius & auctor & institutor: Christus enim mundi Saluator, qui primus eam celebrationem faciens, eorumque pedes ablucens & abstergens, iterum mensæ accubuit, panem in manus sumpsit & calicem in altum sustulit, Deo Patri obtulit, gratias egit, eumque in sui ipsius corporis substantiam conuertit; idque horum verborum vi & efficacia, *Hoc est corpus meum*; ac discipulis comedendum ac bibendum dedit, dicens, *Accipite & manducate ex hoc omnes*: ac deinde præcepit, vt id ipsum imitarentur ac sequerentur, id est, Missam celebrarent, *Hoc facite in meam commemorationem*.

Quod & re ipsa factum, nam mox à Christo Apostoli omnes Missam celebrarunt, vtpote omnes sacerdotes constituti, sed non ante Pentecosten & prius quam Spiritus sanctus descenderet, sed eodem ipso die, vt notat Hefychius S. Hieronymo æqualis; quod & ex Actis Apostolorum colligere est, quando dicitur; *Erant perseverantes in doctrina, id est, concionando, & communicatione, & fractione panis, & orationibus*, id est, celebratione Missæ; ac deinde Actorum capite tertio decimo Apostoli omnes Missam celebrarunt, cum Paulum & Barnabam in Euangelij præcones elegerunt,

λετοῦργεῖν αὐτῶν, *sacrificantiibus ipsis*, id est, Missam celebrantibus.

Post Apostolos Pontifices omnes immediate post Petrum Missam celebrarunt, & vocabulum ipsum Missa in scriptis eorum reperitur, Clemens scilicet, Euaristus, Alexander, Sixtus, Telephorus, qui in festo Natiuitatis Dominicæ tres celebrari Missas præcepit, quæ ad Ecclesiæ gubernacula sedit anno Domini ccc lxxvii. Siluester, qui anno salutis, vt Gratianus retulit, ccc xlii. vetuit ne in loco profano & prius non consecrato quis Missam celebraret. Nec in Pontificum modo commentarijs, sed in Concilijs generalibus, quæ quatuor primis annorum centurijs celebrata fuere, manifesta Missæ mentio fit: atque inter cætera Carthaginense secundum, quod à sexto Oecumenico confirmatum est, capite secundo habet, *Reconciliare quemquam in publica Missa presbytero non licet*, & tertium Carthaginense, cui ducenti quatuordecim Episcopi, atque inter cæteros Augustinus anno cccxcvi. interfuerit, canone octuagesimo quarto sic ait, *Episcopus nullum prohibeat vsq; ad Missam*, & alia plurima. Concludendum Missa reigitur, Auditores, quidquid aduersarij nostri & præsentia contra obganniant, atque impie blaterent, non sacrificij Missam verum & sanctum sacrificium esse, & ceterarum crucis sacrificij repræsentationem, passionis & mortis Dominicæ commemorationem, thesaurum & reconditorium omnium filij Dei meritorum, victoriarum Messæ trophæum, cœli terræque mirabilium memoriæ ac compendium, Christianæ religionis fulcrum, atque salutis animarum originem. Dicitur Catholicis, qua reuerentia, quo honore, qua pietate vos Missæ sacrificio interesse oporteat, si in die passionis Dominicæ præsentem Christum cum lachrymis orantem postulantemque vidissetis, & crucem ascendendo dicentem audissetis, per hæc te lachrymas æternæ & benigne Deus, quas oculis meis emanare vides, per cruciatu ac supplicia, quæ hic patior, & hætenus passus sum, te suppliciter obsecro, *dimitte eis, quia nesciunt quid faciunt*, an non, inquam, & ipse dixisset, Omnipotens & misericors Deus, id ipsum & nos à te postulamus, omnia hæc in salutem nostram admitte, his omnibus fias propitius nobis. Cum vero idem in Missa peragatur, quare eandem pie-

Hom 6 ad popul. Lib. 1. Ep 3.
Lib. 10. Can. c. 20.
Primus Christus Missam celebravit.
Matth. 26.
Omnes Apostoli Missam celebrarunt. In cap. 9. Leuit. 24. 2.

pape omnes Missas celebravit.

ratem & affectum non ostendis? cur easdem preces non effundis? Anne ridendi iocandique occasionem habuisses, si Christum in cruce morientem & expirantem poenis saturatum vidisses? cum vero in Missa hoc ipsum tibi representetur, cur vanis & inanibus cogitationibus distrahi mentem & euagari finis? cur de profanis & secularibus rebus cum alijs colloqueris? cur in templo ridere & fabulari audes?

Exod. 7.
8.9.

Tu vero animarum saluator Domine, sacerdos in æternum, sacrificij huius auctor, primæ sanctæ Missæ nostræ institutor gratiam præsta, ut ipsam tantum honoremus ac veneremur, quantum hæretici contemnunt ac cauillantur, & quod illis eicuta & exitium, nobis salus sit & potio salutaris. Virga Aaronis olim Aegyptijs afflictionem, infirmitatem, & mortem afferebat: Hebræis ve-

ro salutem & vitam: Rubri maris aqua Israelitis liberum in terram promissionis proficiscentibus iter dabat: Pharaoni autem eiusque exercitui naufragium, & omnes absorptos ad inferos transmisit. Id ipsum quoque sit crux & passio tua mundi redemptor, quæ in Missa representatur, hæreticis inquam flagellum & castigatio, solamen vero & salus fidelibus: nec iam amplius aquæ, sed sanguis tuus in rubro passionis tuæ mari, cuius figura & commemoratio ipsa Missa est, efferefcens, naufragium Satanæ, eiusque affectis ac ministris hæreticis afferat, & omnes absorbeat, Dei vero filijs iter tutum cælum versus, quod terra promissionis est, & in quo beatitudine aliquando potiri speramus, præbeat, cuius nos compotes reddant Pater, & Filius, & Spiritus sanctus,
Amen.

